

De educatieruimte lijkt op een gewone slaapkamer, want thuis slaap je ook niet in een ziekenhuisbed.

Educatie buikvliesdialyse

Leren zorgen voor jezelf

Ahmed (67) moet aan de nierdialyse. Verpleegkundige Vera Kovacic leert hem in het ziekenhuis hoe hij thuis aan buikspoeling kan doen. 'Mijn oudste patiënt is ouder dan tachtig', zegt ze.

Heb je je handen al ontsmet, Ahmed?' Als Vera ergens streng op is, dan is het wel op handhygiëne. Ahmed koppelt zijn buikkatheter, een soort van toegangspoort onder zijn navel, via een slangetje aan het dialysetoestel naast het bed. De bedoeling is dat hij zijn behandeling, peritoneale dialyse (PD) genoemd, vanaf volgende week zelf thuis uitvoert. Elke avond zal hij de dialyse voor het slapengaan opstarten: 's nachts loopt er dan drie keer spoelvloeistof in zijn buik, die de afvalstoffen uit zijn bloed opneemt. Zijn eigen buikvlies werkt daarbij als filter.

'Vorig jaar bleek tijdens een routinecontrole dat mijn nieren niet meer goed werken', vertelt hij. 'Ik kreeg medicatie en moest een streng dieet volgen. Maar intussen functioneren mijn nieren nog maar voor 8 procent. Ik sta nu op de wachtlijst voor een niertransplantatie, en intussen moet ik aan de dialyse. Hemodialyse, waarbij je drie keer per week naar het zieken-

huis komt, zag ik niet zitten. Ook mijn kinderen vonden buikspoeling 's nachts beter. Dan heb ik overdag mijn handen vrij.'

Leren door te doen

Patiënten die voor PD kiezen, krijgen vier à vijf dagen opleiding op de dienst nierziekten. De educatieruimte moet wel de meest huiselijke kamer in het UZA zijn. Met gewone, eigentijdse meubelen én een normaal bed: want ook thuis slaapt de patiënt niet in een ziekenhuisbed. Naast Vera en haar collega's Carina en Anita, komen ook de arts, de diëtiste en de sociaal werker langs. Op korte tijd krijgen de patiënten veel informatie te verwerken. 'Ik hou het altijd eenvoudig: ik spreek bijvoorbeeld niet over een *katheteradapter*, maar over een *dopje*. En ik laat patiënten rustig fouten maken. Niet erg als er een alarm afgaat: dan onthouden ze het des te beter. Als ze helemaal zelfstandig het toestel kunnen opbouwen, zijn ze klaar om thuis te starten', zegt Vera.

Gisteren is de diëtiste langsgeweest. Vera doorloopt nog even met Ahmed de brochure die hij van haar heeft gekregen. 'Alles in het groene vak mag je eten, de dingen in het rode vak niet. En die in het oranje vak maar af en toe', legt ze uit. Ook zij geeft haar patiënten een papieren handleiding mee. 'Maar het toestel leren ze vooral gebruiken door te luisteren, te kijken én het zelf te doen', zegt ze.

Luisterend oor

Voor de eerste behandeling thuis gaat de PD-verpleegkundige bij de patiënt langs. 'Ik kijk dan goed rond. Is de badkamer netjes? Kan de patiënt niet struikelen over de snoeren? Als de hygiëne niet is zoals het hoort, probeer ik wat bij te sturen', vertelt Vera. Een strikte hygiëne is belangrijk om buikvliesontstekingen te voorkomen. 'Loopt het toch mis, dan plannen we een nieuwe educatiesessie.' Bij problemen mogen de patiënten Vera 24 op 24 uur opbellen. In principe kan iedereen dialyse

via de buikholte aanleren, zegt Vera. 'Mijn oudste patiënt was al de tachtig voorbij. Wordt het op de duur toch te moeilijk, dan kunnen we een thuisverpleegkundige inschakelen. Ook taal speelt geen rol. Laatst heb ik nog een Armeense patiënt opgeleid. Met de hulp van een andere patiënt, die met plezier vertaalde.'

Als alles goed gaat, hoeven patiënten op de duur nog maar om de zes weken op controle te komen. Soms krijgen patiënten het al eens moeilijk, bijvoorbeeld als ze lang op een donornier moeten wachten. Dan is Vera luisterend oor. 'Ik merk ook dat patiënten veel aan onderling contact hebben. Daarom organiseer ik af en toe een gezamenlijke activiteit of uitstap. Vorig jaar hebben we nog een kookworkshop gehad. Een gezellige boel', vertelt ze.

Ahmed lijkt er alvast gerust in. 'Bang om het zelf te doen? Nee, dat moet lukken. Ik zal het toestel nog een beetje moeten leren kennen, maar ik denk dat ik er snel mee weg zal zijn.' ☺

Orde der artsen

***

De Orde der Artsen is een tuchtorgaan voor artsen. Elke arts is wettelijk verplicht zich bij de Orde aan te sluiten. Tot in 2015 heette ze de Orde der Geneesheren, maar doordat er natuurlijk ook veel vrouwelijke artsen zijn, werd de naam aangepast.

Welke taken heeft de Orde der Artsen?

De orde waakt over het naleven van de regels van de medische plichtenleer en over de handhaving van de eer en de waardigheid van het artsensberoep. De orde kan tuchtmaatregelen opleggen, zoals een berisping of een schorsing, als een arts de regels van de plichtenleer niet naleeft of de waardigheid van het beroep geschonden heeft. De orde geeft advies over onderwerpen die met het uitoefenen van het artsensberoep te maken hebben. De orde treedt ook op bij onderlinge conflicten tussen artsen. De Nationale Raad van de orde stelt algemene richtlijnen op en verleent advies aan verschillende overheden.

Kan je als patiënt een klacht indienen bij de Orde der Artsen?

Ja, dat kan, maar vaak is dat niet de juiste weg. Voor wat ziekenhuisartsen betreft bijvoorbeeld, is het eerste aanspreekpunt bij een klacht de ombudsdienst van het ziekenhuis waarin de patiënt is behandeld.